

13. 8. 2014

Veďte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Kdo nese náklady exekuce v případě jejího zastavení pro nemajetnost povinného? - poukaz na nejnovější judikaturu

V právní praxi se jistě každý z nás setkal s případem, kdy po úspěšně vyhrané soudní při ztroskotá vymožení pravomocně přisouzené pohledávky na tom, že povinný nedisponuje majetkem postižitelným exekucí. Taková situace pak vede k zastavení exekuce a vyvstává otázka, kdo ponese její náklady.

Podle ustanovení § 87 odst. 3 zákona č. [120/2001](#) Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, platí, že **„náklady exekuce hradí exekutorovi povinný.“** Toto obecné pravidlo je dále modifikováno ustanovením § 89 exekučního řádu, které stanoví, že: **„Dojde-li k zastavení exekuce, hradí náklady exekuce a náklady účastníků ten, který zastavení zavinil. V případě zastavení exekuce pro nemajetnost povinného hradí paušálně určené či účelně vynaložené výdaje exekutorovi oprávněný. Pro případ zastavení exekuce pro nemajetnost povinného si může oprávněný s exekutorem předem sjednat výši účelně vynaložených výdajů.“**

Danou problematikou se v minulosti opakovaně zabýval Ústavní soud, který ve svém nálezu ze dne 16. 12. 2010, sp. zn. I. ÚS 1413/10 (obdobně viz nálezy sp. zn. IV. ÚS 1903/07 a IV. ÚS 2888/07), judikoval, že: **„je to exekutor, který má z úspěšného provedení exekuce zisk (odměnu), ale současně nese i riziko spočívající v tom, že majetek povinného nebude dostačovat k uspokojení oprávněného, ale i nákladů exekuce, přičemž toto riziko nelze bezdůvodně přenášet na osobu oprávněnou.“** Ve stejném nálezu ještě Ústavní soud konstatoval, že **„...jen v situaci, kdy k objektivní skutkové okolnosti zastavení exekuce z důvodů nedostatku majetku povinného přistoupí i konkretizované okolnosti subjektivní povahy (procesní zavinění oprávněného), může být uložena povinnost náhrady nákladů řízení oprávněnému; procesní zavinění oprávněného nelze ale bez dalšího založit pouze na jeho dispozičním úkonu - návrhu na nařízení exekuce.“**

V nálezu ze dne 10. 3. 2009, sp. zn. III. ÚS 455/08 (srov. též nález III. ÚS 1226/08), Ústavní soud položil důraz na ústavně konformní výklad § 89 exekučního řádu a dovodil, že **„...větu druhou § 89 exekučního řádu nutno interpretovat v návaznosti na větu první předmětného ustanovení, tj. v případě zastavení exekuce pro nemajetnost povinného je povinnost oprávněného hradit paušálně určené či účelně vynaložené výdaje exekutorovi odvislá od posouzení míry jeho zavinění na zastavení exekuce. Při takové interpretaci zůstávají zachovány všechny kautely, jež Ústavní soud pro stanovení odměny exekutora ve své předchozí judikatuře vytyčil“.** Ústavní soud dále konstatoval, že **„není**

porušením čl. 11 a čl. 36 odst. 1 Listiny, jestliže obecný soud při rozhodování o nákladech exekuce, v případě, že je exekuce zastavena pro nedostatek majetku na straně povinného, přičemž na straně oprávněného nelze shledat procesní zavinění za zastavení exekuce (při respektování požadavku náležité opatrnosti a uvážlivosti), nepřizná exekutorovi náhradu nákladů řízení vůči oprávněnému.“

Navzdory shora uvedené ustálené judikatuře Ústavního soudu se stále setkáváme s případy, kdy exekutor náhradu nákladů exekuce požaduje po oprávněném. Důvod se jeví jako zcela prozaický. Zatímco od nemajetného povinného lze jen stěží očekávat, že náklady exekuce zaplatí, tak oprávněný se tomu mnohdy (zřejmě z neznalosti popsané judikatury) sám nebrání.

Ráda bych v této souvislosti poukázala na **nedávné rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 23. 6. 2014, č.j. 23 Co 297/2014-26**, které jedno takové rozhodnutí exekutora napomohlo zvrátit.

K odvolání oprávněného přezkoumával soud usnesení exekutora ze dne 16. 4. 2014, kterým tento po pravomocném zastavení exekuce rozhodl o nákladech řízení účastníků tak, že je uložil povinnému (výrok I.) a s ohledem na zastavení exekuce pro nemajetnost povinného výrokem II. uložil oprávněnému zaplatit exekutorovi náklady exekuce ve výši 4.888,40 Kč. Usnesení, a to jen ve výroku II., napadl včasným odvoláním oprávněný. Poukázal na to, že pokud exekutor na povinném nic nevymohl, neopravňuje jej to k tomu, aby zaplacení nákladů exekuce požadoval po oprávněném, pokud povinný nadále provozuje podnikatelskou činnost a není insolventní.

Soud v daném případě shledal odvolání oprávněného důvodným a rozhodl tak, že usnesení soudního exekutora se ve výroku o náhradě nákladů exekuce (II.) mění tak, že náklady exekuce je povinen zaplatit povinný. V odůvodnění rozhodnutí pak Městský soud v Praze konstatoval toto: „Nelze-li shledat procesní zavinění na straně oprávněného, nelze soudnímu exekutorovi přiznat náhradu nákladů exekuce vůči oprávněnému, aplikace ust. § 89 ex. ř. je vyloučena a je třeba postupovat podle obecné zásady uvedené v ust. § 87 odst. 3 ex. ř. (náklady exekuce hradí exekutorovi povinný). Jen v situaci, kdy k objektivní skutkové okolnosti zastavení exekuce z důvodů nedostatku majetku povinného přistoupí i konkretizované okolnosti subjektivní povahy (procesní zavinění oprávněného), může být uložena povinnost náhrady nákladů řízení oprávněnému - procesní zavinění oprávněného nelze bez dalšího založit pouze na jeho dispozičním úkonu - návrhu na nařízení exekuce (srovnej např. nálezy Ústavního soudu ze dne 05.05.2009 sp. zn. IV. ÚS 314/09 či nálezy ze dne 15.01.2008 sp. zn. IV. ÚS 1903/07). Podle ustálené soudní judikatury není porušením čl. 11 a čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, pokud v případě zastavení exekuce pro nemajetnost povinného (§ 268 odst. 1 písm. e/ o. s. ř.), když nelze shledat procesní zavinění na zastavení exekuce na straně oprávněného, soud nepřizná soudnímu exekutorovi náhradu nákladů řízení vůči oprávněnému. Exekutor jako nositel veřejné moci, kterou je třeba vykonávat nezávisle, má mít zajištěnu úhradu nákladů exekuce vždy - samotná skutečnost, že může nastat stav, kdy nebudou uspokojeny nároky exekutora, není protiústavní. **Toto riziko, které exekutor nese, je odůvodněno a do značné míry kompenzováno jeho v podstatě monopolním postavením při provádění exekucí.** V rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva (Van der Musselle proti Belgii) bylo zdůrazněno, že rizika podstupovaná v souvislosti s výkonem určité profese (v citované věci advokáta), kam spadá i riziko neuhrazení odměny za provedenou práci, jsou vyvažována výhodami souvisejícími s touto profesí (v citované věci profesní monopol v obhajování a zastupování). **Osoba zapsaná do seznamu exekutorů svým návrhem na zápis a provedením zápisu do seznamu dala souhlas s prováděním exekuční činnosti exekutora a s tím spojenými riziky, k nimž náleží i riziko, že ne ve všech případech dosáhne exekutor uspokojení svých zákonných nároků** (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 09.10.2008 sp. zn. III. ÚS 1226/08). Exekutor, který má z úspěšného provedení exekuce zisk (odměnu), současně nese i riziko spočívající v tom, že majetek povinného nebude dostačovat k uspokojení oprávněného, ale i nákladů exekuce, přičemž toto riziko nelze bezdůvodně přenášet na osobu oprávněnou (např. nálezy Ústavního soudu ze dne 05.05.2009 sp. zn. IV. ÚS 314/09 či ze dne 16.12.2010 sp. zn. I. ÚS 1413/10). Podle uvedených hledisek nelze

oprávněnému přičíst procesní zavinění na zastavení exekuce. Z obsahu exekutorem předloženého spisu v elektronické podobě nevyplývá, že by oprávněný před podáním návrhu na nařízení exekuce nezachoval patřičnou míru pečlivosti a bezdůvodně přistoupil k vymáhání povinnosti cestou exekuce. **Oprávněný v době podání návrhu na nařízení exekuce nemohl předpokládat, že tato exekuce bude bezvýsledná.** Jen samotné podání návrhu na nařízení exekuce nelze přičítat k tíži oprávněného. Vzhledem k tomu, že oprávněný z procesního hlediska nezavinil zastavení exekuce, náklady exekuce je povinen podle ust. § 87 odst. 3 ex. ř. nahradit povinný. Odvolací soud proto napadené rozhodnutí ve výroku o nákladech exekuce (III.) podle § 220 odst. 1 o. s. ř změnil tak, že povinnosti nahradit pověřenému soudnímu exekutorovi náklady exekuce uložil povinnému.“

Věřím, že uvedený judikát přispěje k ustálení právní praxe a ve sjednocení postupu exekutorů respektujících zájmy oprávněných.

JUDr. Zuzana Smítková, Ph.D.,
advokátka

[TOMAN, DEVÁTÝ & PARTNEŘI advokátní kancelář, s. r. o.](#)

Trojanova 12
120 00 Praha 2

Tel.: +420 224 918 490
Fax: +420 224 920 468
e-mail: ak@iustitia.cz

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)

- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)